

**UCHWAŁA NR XXXI/247/20
RADY GMINY ŻURAWICA**

z dnia 21 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2021- 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 713, z późn. zm.), art.176 pkt 1 i art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 821),

**Rada Gminy
uchwala się co następuje**

- § 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2021-2023.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żurawica oraz Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Żurawica

Maciej Gałuszka

Załącznik do uchwały Nr XXXI/247/20
Rady Gminy Żurawica
z dnia 21 grudnia 2020 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE ŻURAWICA
NA LATA 2021-2023**

I Wstęp

Niniejszy Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Żurawica w latach 2018-2020.

Rodzina, to podstawowa komórka społeczna i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego postępowanie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina, z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swoich członków, w szczególności dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone. Główne problemy dezorganizujące życie rodzin to: uzależnienia, przemoc, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna. W przypadku jakichkolwiek dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa.

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Działania z zakresu pomocy rodzinie są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy. W ramach wspierania funkcji opiekuńczych rodziny w strukturach GOPS działają:

1. Asystent rodziny, którego praca polega na aktywnym wspieraniu rodziny, reagowaniu na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, które otrzymuje z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, policji, pielęgniarki środowiskowej. Głównym celem asystenta rodziny jest osiągnięcie podstawowego poziomu stabilności życiowej w rodzinie;

2. Zespół interdyscyplinarny, który zajmuje się problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy. Wśród swoich członków skupia przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020r., poz. 821),
- ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876)
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020r., poz. 1329)
- ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 218, z późn. zm.)
- ustawie z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277, z późn. zm.)
- ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 852, z późn. zm.)
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407)
- ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 111)
- ustawie z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 808, z późn. zm.)

II Diagnoza

Gmina Żurawica liczy 13 003 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 7,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Żurawica zawarli w 2019 roku 62 małżeństw, co odpowiada 4,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podkarpackiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 32,3% mieszkańców gminy Żurawica jest stanu wolnego, 56,2% żyje w małżeństwie, 2,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy. Gmina Żurawica ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -8. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,62 na 1000 mieszkańców gminy Żurawica. W 2019 roku urodziło się 121 dzieci, w tym 57,0% dziewczynek i 43,0% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,96 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku zarejestrowano 160 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 174 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Żurawica -14.

W gminie Żurawica na 1000 mieszkańców pracuje 118osób . 45,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 54,8% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Żurawica wynosiło w 2019 roku 11,1% (12,8% wśród kobiet i 9,7% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Żurawica wynosiło 3 582,09 PLN, co odpowiada 74.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Żurawica 1 257 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 446 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 189. 68,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Żurawica pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 5,8% w przemyśle i budownictwie, a 9,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W roku 2018 w gminie Żurawica mieściło się 6 przedszkoli, w których do 17 oddziałów uczęszczało 337 dzieci (174 dziewczynki oraz 163 chłopców). Dostępnych było 408 miejsc. Na terenie gminy jest 9 szkół podstawowych, w których w 73 oddziałach uczyło się 868 uczniów (421 kobiet oraz 447 mężczyzn). 4 szkoły posiada hale sportowe, wszystkie szkoły posiadają świetlice szkolne i boiska sportowe.

Według danych z 2019 w gminie Żurawica działało 6 bibliotek i filii publicznych posiadających księgozbiór liczący 49 188 wolumenów.

Według danych z 2019 w gminie Żurawica działało 12 klubów sportowych, 10 boisk sportowych, napowietrzne siłownie sportowe – 8, place zabaw dla dzieci – 10.

Łącznie na terenie gminy znajduje się ponad 2600 gospodarstw rolnych, jednostka wojskowa i szpital. Gmina Żurawica przylega do miasta powiatowego Przemyśl, z którym związana jest od wieków zarówno administracyjnie, jak i historycznie.

Tabela 1:

Liczba ludności w Gminie Żurawica wg kategorii wieku na dzień 31.12.2019r.

Ludność wg kategorii wiekowej				
W wieku:	0-18 lat	19- 60 lat	Powyżej 61 lat	Ogółem
Kobiety	1 215	3 727	1 586	6 528
Mężczyźni	1 273	4 403	799	6 475
Łącznie:				13 003

Tabela 2:

Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy znajdowało się :

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	480	1301
2019	381	1026

Tabela 3:

Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 r.

Rodziny: powody przyznania pomocy	Liczba rodzin:
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	45 rodzin
Wielodzietne	62 rodziny
Niepełne	36 rodziny

Liczba dzieci z terenu Gminy Żurawica w rodzinach zastępczych - spokrewnionych: 8

III Analiza SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia)

Aby określić właściwe cele oraz zaprojektować skuteczne działania na rzecz dziecka i rodziny należy posłużyć się analizą SWOT, czyli należy przeanalizować obecny potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazać warunki i procesy zewnętrzne, które wpływają będą lub wpływają na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

Mocne strony	Słabe strony
<p>Realizacja celów zawartych w dokumentach:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żurawica na lata 2019-2028 - Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii - Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Rozwiązania Problemów Alkoholowych - Funkcjonowanie na terenie powiatu Punktu Interwencji Kryzysowej - Bezpłatne porady prawne dla mieszkańców gminy - Współpraca z Caritas Archidiecezji Przemyskiej i PKPS w przekazywaniu żywności z Banku Żywności - Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny tj. placówkami oświatowymi, przychodniami zdrowia, PCPR, Sądem Rejonowym, kuratorami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, PUP - Wystarczająca ilość placówek oświatowych na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak chęci do podjęcia i utrzymania pracy zarobkowej - Brak mieszkań socjalnych - Brak współpracy rodzin w zakresie zmiany stylu życia - Roszczeniowość i niezaradność rodzin korzystających z pomocy społecznej - Brak rodzin wspierających - Występowanie zjawiska eurosieroctwa - Uzależnienia od alkoholu, nikotyny i substancji odurzających - Długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe

<ul style="list-style-type: none"> - Objęcie pomocą w postaci dofinansowania dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach - Rozwinięta baza rekreacyjno- sportowa - Funkcjonowanie Gminnej Karty Dużej Rodziny - Funkcjonowanie świetlic wiejskich - Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców - Wspieranie rodzin i osób samotnych poprzez przyznawanie zasiłków celowych na zakup opału i udzielenie pomocy w realizacji tego zadania 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa sytuacji rodzin wielodzietnych - Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji wspierających rodzinę - Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę - Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych - Edukacja rodzin poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, zarządzania budżetem domowym, dostęp do poradnictwa specjalistycznego - Mobilizowanie młodzieży i dorosłych do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez kursy, szkolenia, udział w projektach aktywizujących zawodowo 	<ul style="list-style-type: none"> · Wzrost kosztów utrzymania rodziny · Wzrost zjawisk społecznie nieakceptowanych, również wśród dzieci i młodzieży tj. przemoc, alkoholizm, narkomania, uzależnienie od internetu itp. · Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców · Rozluźnienie więzi rodzinnych · Dysproporcja pomiędzy otrzymywanymi świadczeniami finansowymi przez rodziny wielodzietne z niepracującymi rodzicami, a dochodami rodzin z 1-2 dziećmi i pracującymi rodzicami · Przyzwyczajanie się rodzin do korzystania z pomocy społecznej · System prawny (zbyt niskie kryteria dochodowe uprawniające do otrzymywania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych, niekorzystna sytuacja dla samotnych pracujących rodziców z 1-2 dziećmi) · Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej · Wzrost liczby zadań zleconych samorządom gminnym bez zabezpieczenia środków finansowych · Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę · Wzrost demoralizacji dzieci i młodzieży · Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do różnego rodzaju używek · Promowanie w mass mediach konsumpcyjnego stylu życia.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczącą część podopiecznych pomocy społecznej, w rodzinach tych występują dysfunkcje takie jak:

- uzależnienia,
- przemoc domowa,
- bezradność w sprawach socjalno- bytowych,
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych ,
- problemy w pełnieniu ról społecznych.

Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym.

W związku z powyższym istotną rolę odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym i rzeczowym. Pracownicy socjalni to pierwsze osoby, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku- przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

IV Zasoby

	Nazwa placówki	Rodzaj działalności
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, praca asystenta rodziny, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa. Przyznawanie i wypłacanie stypendiów socjalnych, zasiłków losowych. Wydawanie decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dla osób nieubezpieczonych mających niskie dochody
2.	Urząd Gminy	Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół,
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, wsparcie terapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin poprzez działalność Punktu Konsultacyjnego
4.	Zespół Interdyscyplinarny	Wspieranie i pomoc rodzinom w przewyciężaniu problemu przemocy, współpraca GKRPA
5.	Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
6.	Placówki Oświatowe: żłobek przedszkola, szkoły podstawowe,	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno- pedagogiczne dla rodziców i dzieci
7.	Sąd i kuratorzy sądowi	Pomoc rodzinom w odzyskiwaniu prawidłowych relacji społecznych
8.	Komisariat Policji	Działania zapobiegające przemocy w rodzinie i prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem

V Adresaci

Adresatami programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki.

VI Zadania i cele

Cel główny: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.	
Zadania	Wskaźnik realizacji działań
Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	- liczba i formy udzielonej pomocy
Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	- liczba dzieci korzystających z dożywiania - liczba rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności
Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej	-liczba osób dorosłych i dzieci przebywających w placówkach
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach
Cel szczegółowy 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów	
Zadania	Wskaźnik realizacji działań
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- liczba rodzin objętych działaniami - liczba i rodzaj działań
Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym	- liczba rodzin objętych działaniami - liczba i rodzaj działań
Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	- liczba i rodzaj działań
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin	- liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	- liczba rodzin objętych monitorowaniem

VII Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Żurawica na lata 2021-2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetowych Gminy Żurawica oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł.

VIII Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem realizacji Programu jest polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Działania są ukierunkowane na konsolidację współpracy różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji celem odbudowywania właściwych relacji rodzinnych w tym: pozostawienia dzieci w miejscu zamieszkania, reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

IX Koordynowanie i realizacja Programu

Program będzie realizowany i koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy.

X Monitorowanie i ewaluacja programu

Ewaluacja - Jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Żurawica na lata 2021-2023 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - poprzez przedkładanie przez Wójta Gminy Żurawica za pośrednictwem Kierownika GOPS w Żurawicy w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Żurawica sprawozdania z realizacji Programu.